

NATO ÜZERİNE

Selim Tulumtaş

NATO 1949 yılında kuruldu. Türkiye 1952 yılında NATO üyesi oldu. NATO'nun ilk zirve toplantısı 1957 yılında Paris'te düzenlendi.

NATO zirve toplantılarının ne olduğu ve amacı NATO'nun resmi web sitesinde şu şekilde ifade ediliyordu;

"NATO zirve toplantıları, NATO üyesi ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarına İttifakın karşı karşıya olduğu önemli konuları görüşmek ve faaliyetlerine stratejik yön vermek için periyodik fırsatlar sunmaktadır.

. Zirve toplantıları genellikle İttifakın gelişimindeki kilit anlarda düzenlenir. Bunlar düzenli toplantılar değil, İttifakın karar alma sürecindeki önemli dönüm noktalarıdır.

. Zirveler, örneğin yeni politikaları tanıtmak, İttifaka yeni üyeler davet etmek, büyük girişimleri başlatmak ve ortaklıkları güçlendirmek için kullanılır.

*. Bunlar, Kuzey Atlantik Konseyi'nin mümkün olan en üst düzeydeki, yani Devlet ve Hükümet Başkanları düzeyindeki toplantılarıdır."*¹

1957 yılında yapılan zirvenin ardından ilk zirve 1974 yılında Brüksel'de yapıldı ve bu güne kadar 2022'de on-line yapılan iki zirve de dahil toplam 35 zirve yapıldı.

1952 yılında NATO'ya üye olan Türkiye'de bu süre içerisinde iki NATO zirvesi yapıldı. Bunlardan birincisi 28-29 Haziran 2004 tarihlerinde Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN ev sahipliğinde İstanbul'daydı.

İstanbul zirvesine ilişkin NATO web sitesinde şu ifadeler yer alıyordu;

*"Zirve, yedi yeni üye ile gerçekleştirildi; NATO'nun Afganistan'daki operasyonunun ülke genelinde İl Yeniden Yapılanma Ekipleri kurulmasıyla genişletilmesi; Irak Geçici Hükümeti'ne güvenlik güçlerinin eğitimi konusunda yardım sağlanması konusunda anlaşmaya varılması; Balkanlar'da istikrara desteğin sürdürülmesi; NATO'nun savunma planlama ve kuvvet oluşturma süreçlerinin değiştirilmesi ve kitle imha silahları da dahil olmak üzere terörizmle mücadeleye katkılarının güçlendirilmesi kararı; Ortaklarla iş birliğinin güçlendirilmesi ve daha geniş Orta Doğu bölgesindeki ülkelerle İstanbul İş Birliği Girişimi'nin başlatılması."*²

Bu noktada yüzbinlerce sivilin ölümüne milyonlarca sivilin yaralanması ve yurtlarını terk etmek zorunda kalmasına neden olan ve ABD'nin başını çektiği güçlerce yapılan Afganistan işgalinin 7 Ekim 2001'de, Irak işgalinin de 20 Mart 2003'de başladığını not etmek gerekir.

1) <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/nato-summits> indirilme tarihi 21.07.2026 saat 14.03

2) Aynı link

Türkiye’de yapılan ikinci NATO zirvesi, İstanbul zirvesinden 22 yıl sonra 7- 8 Temmuz 2026 tarihlerinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN ev sahipliğinde Ankara’da düzenlendi.

Ankara zirvesine ilişkin ise NATO web sitesinde şu ifadeler yer alıyordu;

“2026 Ankara Zirvesi'nin ana odağı, Müttefiklerin Lahey'deki 2025 NATO Zirvesi'nde verdikleri taahhütleri yerine getirmeye devam etmekte; savunma yatırımlarını 2035 yılına kadar Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın %5'ine çıkarmak, savunma sanayi üretimini hızlandırmak ve yeni yetenekler kazandırmak ve Ukrayna'ya desteği sürdürmek.

Müttefikler, 2025'te Lahey Savunma Yatırım Taahhüdü'nü imzaladıklarından bu yana, Avrupa müttefiklerinin ve Kanada'nın temel savunma gereksinimlerine yönelik yatırımlarını 139 milyar ABD dolarından fazla artırdığını, bunun da bir önceki yıla göre yaklaşık %20'lik bir artış anlamına geldiğini kaydetti.

NATO Zirvesi Savunma Sanayi Forumu'nda müttefikler, derin hassas vuruş yetenekleri, entegre hava ve füze savunması, insansız sistemler, en son teknolojiler ve istihbarat yetenekleri de dahil olmak üzere 50 milyar ABD dolarının üzerinde yeni tedarik açıkladılar. Ayrıca, İttifakın sanayi tabanını güçlendirmek, ortak üretim kapasitesini genişletmek ve yeniliği hızlandırmak için sanayile daha yakın çalışmak üzere girişimler başlattılar. Bunlar arasında Sanayi-NATO İşbirliği Stratejisi , NATO İnovasyon Ölçeklendirme Paketi ve NATO'nun İnsansız Hava Aracı Üstünlüğü yer alıyor .

Ankara'da Müttefikler, NATO'nun yakıt tedarik zincirini güçlendirmek için tarihi bir adım daha atarak, yakıt depolama ve dağıtım altyapısını modernize etmek ve İttifakın doğu kesimine uzanan boru hatları da dahil olmak üzere yeni tesisleri desteklemek için 27 milyar avroluk bir yatırım açıkladılar.

Müttefikler, Ukrayna'ya olan sarsılmaz desteklerinde birlik içinde olduklarını yineleyerek, 2026 yılında Ukrayna'ya 70 milyar avro değerinde askeri teçhizat, yardım ve eğitim

sözü verdiler ve 2027 yılında da en az eşdeğer bir yardım seviyesini sürdürme taahhüdünde bulundular.”³

Burada, vekalet savaşı niteliği göz önünde olan Ukrayna-Rusya savaşında Putin’in Ukrayna’yı istilaya başladıklarını 24 Şubat 2022’de açıkladığını hatırlamak faydalı olacaktır. Ayrıca ABD İran’a saldırısına 28 Şubat 2026 da başlamış, süren müzakereler sonrası ilan edilen ateşkes ve müzakere sürecinde Ankara zirvesi sırasında ABD Başkanı Trump Ankara’dan ordusuna İran’a tekrar saldırı emri vermiştir.

Türkiye’de yapılan iki zirve dahi, öncesinde ve sonrasında yaşananlara bakıldığında NATO’nun emperyalizmin savaş örgütü olduğu gerçeğini göz önüne sermektedir. Bununla birlikte her iki zirve sırasında da bu gerçeğin gözlerden kaçırılması için ülkenin cezaevine dönüştürülmesinin yanı sıra tüm iletişim kanalları kullanılarak yapılan NATO övgüleri manşetlerden inmemiştir.

Elbette bu durumun istisnaları vardır. TMMOB bu istisnaları yaratan örgütlerden biridir. Tarihinin hiçbir döneminde hırsız hırsız, katile katil demekten geri durmamış TMMOB, Türkiye’de yapılan 2004 ve 2026 NATO zirvelerinde de, NATO’nun emperyalizmin savaş örgütü olduğu saptamasıyla;

"NATO'ya Hayır" demiş ve;

"Yaşasın Tam Bağımsız Türkiye, Kahrolsun Emperyalizm"

Sloganıyla, birlikte hareket edilmesi gereken ilkeyi işaret etmiştir.

NATO’yu konu alan bu dosyada, TMMOB’un 2004 NATO İstanbul zirvesine ilişkin yaptığı eylem ve açıklamaları ile 2026 NATO Ankara zirvesine ilişkin yaptığı eylem ve açıklamaların birlikte okunması bu sürekliliğin izlenmesini sağlayacak ve TMMOB’nin savaş karşıtı yurtsever özünü bir kez daha gözler önüne serecektir.

Bu amaçla bu bölümde, tmmob bülteni’nin kasım-aralık 2003/ sayı 33 ve BİRLİK haberleri’nin haziran-temmuz 2004/sayı 96’da yer alan konu ile ilgili yazılar sunulmuştur.

3) Aynı link

2004 NATO Zirvesi Üzerine Hatırlatmalar

Türkiye’nin tarihi aynı zamanda emperyalizme, bağımlılığa ve savaş politikalarına karşı verilen mücadelelerin tarihidir. TMMOB de kuruluşundan bu yana bağımsızlık, barış ve halkların kardeşliği temelinde anti-emperyalist mücadelenin içinde yer almış; NATO’nun savaş ve müdahale politikalarına karşı açık bir tutum almıştır. Bunun güçlü örneklerinden biri, 28-29 Haziran 2004’te İstanbul’da gerçekleştirilen NATO Zirvesi sırasında yaşandı. TMMOB, emek ve meslek örgütleriyle birlikte ülkenin dört bir yanında düzenlenen eylemlerin aktif bir bileşeni oldu; on binlerle birlikte “NATO’ya Hayır” dedi. Aradan geçen 22 yılın ardından bugün aynı mücadele ve aynı söz güncelliğini koruyor. Şimdi 2004’ün o günlerine ve TMMOB’nin NATO karşıtı mücadelesine yeniden bakalım.